Tampereen yliopisto
Tampere University

Tietosuojaseloste –Tieteellinen tutkimus

Kerromme tällä tietosuojaselosteella sinulle tietosuojalainsäädännön edellyttämät tiedot siitä, miten käsittelemme henkilötietojasi. Tietosuojalainsäädännössä käytetään termiä ”rekisteröity” henkilöstä, johon henkilötiedot liittyvät. Käytämme tässä tietosuojaselosteessa rekisteröidystä ”sinä”- muotoa ja rekisterinpitäjästä ”me”-muotoa.

Tietosuojaselosteeseen voidaan tehdä tarvittaessa päivityksiä tai muutoksia. Jos muutos on merkittävä, ilmoitamme siitä sinulle lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Tämä tietosuojaseloste on tullut voimaan 21.2.2026. Tietosuojaseloste on päivitetty 02.10.2026

1. Rekisterinpitäjä

Tutkimuksen rekisterinpitäjinä ovat:

Tampereen korkeakoulusäätiö sr. (Tampereen yliopisto) 2844561-8

Kalevantie 4 33014 Tampereen yliopisto TAMPERE

Jyväskylän yliopisto 0245894-7

Seminaarinkatu 15 PL35 40014 Jyväskylän yliopisto

Tutkimus tehdään rekisterinpitäjien yhteishankkeena, jossa useat osapuolet määrittelevät henkilötietojen käsittelyn tarkoitusta ja keinoja.

Tampereen yliopistolla yhteyshenkilö henkilötietojen käsittelyä koskevissa asioissa on Natalija Gustavson, tutkija (natalija.gustavson@tuni.fi). Vastuullisena johtajana toimii professori Mari-Pauliina Vainikainen. Voit ottaa Tampereen yliopiston tietosuojaan liittyvissä yleisissä kysymyksissä yhteyttä tietosuojavastaavaan dpo@tuni.fi.

Jyväskylän yliopistolla yhteyshenkilö henkilötietojen käsittelyä koskevissa asioissa on Juho Kuutti, projektitutkija (juho.m.p.kuutti@jyu.fi, 0505019139). Vastuullisena johtajana toimii apulaisprofessori Satu Koivuhovi. Voit ottaa Jyväskylän yliopiston tietosuojaan liittyvissä yleisissä kysymyksissä yhteyttä tietosuojavastaavaan tietosuoja@jyu.fi.

Molemmat yliopistot noudattavat henkilötietoja käsitellessään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 ja muuta tietosuojaa koskevaa lainsäädäntöä.

Henkilötietojen käsittelystä sovitaan yliopistojen välillä noudattaen EU:n tietosuoja-asetusta.

2. Käsittelyn kohde ja tarkoitus

Tutkimuksen nimi: Oppimaan oppimisen arviointi Helsingissä

Kyseessä on seurantatutkimus, joka kestää 31.12.2029 saakka.

Henkilötietojasi käsitellään osana tieteellisen tutkimuksen toteuttamista, ja käsittelyn tarkoituksena on tieteellisen tutkimuksen toteuttaminen.

Oppimaan oppimisen arvioinnissa tutkitaan Helsingin peruskoulujen 6.– ja 9. luokkalaisia oppilaita, opettajia ja rehtoreita vuonna 2026. Oppilasarviointi kerätään Helsingin kaupungin oppilaiden trendiseurannan jatkamiseksi, eli tuloksia verrataan Helsingissä vuonna 2016 kerättyyn aineistoon. Opettaja- ja rehtoriaineistoilla täydennetään aineistoa erityisesti selittämään vaihtelua oppilaiden osaamisessa ja asenteissa sekä eriytymiskehityksen näkökulmista. Tutkimuksen toteutusta hahmotetaan kahdella eri vaiheella.

Vuonna 2026 eli **ensimmäisessä vaiheessa** tutkimus kohdistuu Helsingin suomenkielisten koulujen (pl. erityiskoulut ja sairaalakoulut) kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisiin, ja aineistonkeruun toteuttaa Tampereen yliopiston REAL-tutkimuskeskus. Ensimmäisen vaiheen trendiseurantaa jatketaan myös vuoden 2029 yhdeksäsluokkalaisten arviointituloksilla. Arvioinnissa oppilaat tekevät tehtäväpaketin, joka sisältää ajattelu- ja ongelmanratkaisutaitoja, matemaattisia taitoja ja luetun ymmärtämisen taitoja mittaavia tehtäviä sekä koulunkäyntiä ja oppimista kuvaavia motivaatiokyselyjä. Tehtäväpaketti on sisällöltään lähes sama kuin Helsingin aiemmassa aineistonkeruussa vuosina 2007–2016. Arviointiin vastataan tietokoneella tai tabletilla.

Toisessa vaiheessa tutkimus kohdistuu Helsingin yksityiskoulujen ja sopimuskoulujen syksyn 2026 seitsemäsluokkalaisiin, joiden osaamisen ja motivaation kehitystä seurataan läpi yläkoulupolun vuosittain toteutettavien arviointien avulla. Lisäksi tutkimukseen osallistuvien oppilaiden opettajia pyydetään vastaamaan lyhyeen kyselyyn eri opetusryhmiä koskien. Seuranta-aineistonkeruun toteuttaa Tampereen yliopiston REAL-tutkimuskeskus.

Aineistoja käytetään TAR-tutkimuksessa, jossa tutkitaan erityisavustuksen (*valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen ja/tai esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin*) käyttöä ja vaikuttavuutta sekä MixEd-tutkimuksessa, jossa tutkitaan oppilasryhmittelyn vaikutuksia oppilaiden motivaatioon, oppimiseen ja koulu-uriin. TAR-tutkimuksen tarkempi kuvaus löytyy hankkeen verkkosivuilta (https://www.researchreal.fi/projekti/tar-hanke). MixEd-tutkimuksen tarkempi kuvaus löytyy MixEd-tutkimuksen verkkosivuilta (https://www.jyu.fi/f/hankkeet/mixed)

Tutkimuksen tulokset julkaistaan tieteellisissä julkaisuissa sekä TAR- ja MixEd-hankkeiden muissa julkaisuissa. Aineistoja tullaan käyttämään myös myöhemmissä tutkimuksissa trendiseurannan jatkamiseksi. Aineistoja yhdistetään toisiinsa sekä pseudonyymina TAR-

tutkimuksen muihin aineistoihin. Tutkimusaineistot avataan soveltuvin osin anonymisoituina Tietoarkistossa.

2.1 Henkilöt, jotka osallistuvat henkilötietojen käsittelyyn

Tutkimuksen aikana suoria henkilötietoja käsittelevät vain erikseen nimetyt henkilöt. Varsinaista tutkimusta tehdään pseudonyymillä aineistolla, josta vastaajaa ei voi suoraan tunnistaa. Tutkimuksessa ei kerätä erityisiä henkilötietoja.

Aineiston henkilötietojen käsittelyyn osallistuvat nimetyt tutkijat:

Mikko Asikainen (TAU),
Esko Lindgren (TAU),
Natalija Gustavson (TAU),
Juho Kuutti (JYU),
Satu Koivuhovi (JYU)

Pseudonymisoidun (suorat henkilötiedot poistettu) aineiston käsittelyyn osallistuvat

tutkijat:

Mari-Pauliina Vainikainen (TAU),
Milja Saarnio (TAU),
Laura Nyman (TAU),
Venla Tammisalo (TAU),
Nestori Kilpi (TAU),
Meri Lintuvuori (TAU),
Heidi Luhtajärvi (TAU),
Outi Ahola (TAU),
Tuomas Kauppinen (TAU)

Pääsy tutkimusaineistoon voidaan antaa näiden henkilöiden lisäksi vain niille osapuolille, jotka käyttävät tietoja yleistä etua koskevan tutkimuksen suorittamiseksi Tampereen yliopistossa tai Jyväskylän yliopistossa vastuullisten johtajien tutkimusryhmissä tai -keskuksissa ja joilla on yhteys näihin yliopistoihin työsuhteen, opiskeluoikeuden tai resurssisopimuksen muodossa. Lisäksi pääsy pseudonymisoituun aineistoon voidaan antaa muiden tutkimuslaitosten tai yliopistojen tutkijoille, jotka tekevät hankkeen tutkijoiden kanssa yhteisjulkaisuun tähtäävää työtä. Tutkimusryhmän kokoonpanoon voi tulla muutoksia tutkimushankkeen aikana.

3. Käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojesi käsittelyperusteena on:

☒ yleistä etua koskeva tehtävä tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö

☒ tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi

Koska tutkittavat ovat 15-vuotiaita tai sitä nuorempia, pyydetään huoltajilta passiivinen suostumus. Suostumus pyydetään siten, että rekisteröidyn opettaja lähettää rekisteröidyn huoltajille Wilma-tiedotteen, jossa kerrotaan tutkimuksesta, rekisteröidyn oikeuksista ja tutkimuksen vapaaehtoisuudesta. Tiedotteen lopuksi mainitaan, että viestiin vastaamalla huoltajat voivat kieltää rekisteröidyn osallistumisen tutkimukseen.

4. Henkilötietojen lähteet ja käsiteltävät tiedot

Henkilötietoja kerätään tutkimuksen kahdessa eri vaiheessa suoraan sinulta sekä muista lähteistä. Tietoja saadaan seuraavasti.

4.1 Rekisteröidyltä kerättävät henkilötiedot

4.1.1 Oppilailta kerättävät henkilötiedot

Tutkimuksen ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa tutkimukseen osallistuvilta oppilailta kysytään osana kyselyä ja tehtäväpakettia

- syntymävuosi ja -kuukausi,
- sukupuoli,
- tieto siitä, osallistuuko S2- tai R2-opetukseen,
- tieto vanhempien koulutuksesta ja syntymämaasta sekä
- tieto kielistä, joita oppilas puhuu.

Oppilasta pyydetään myös nimeämään kolme oman luokan oppilasta, joiden kanssa työskentelee mieluiten. Kun oppilas aloittaa luokkatoverinsa nimen kirjoittamisen, arviointisivusto ehdottaa sopivaa nimeä. Jos luokalla on keskenään saman nimisiä oppilaita, arviointisivulle tulee näkyviin näiden oppilaiden sukunimien ensimmäinen kirjain. Arviointisivulle ei voi kirjoittaa sukunimen ensimmäistä kirjainta enempää, jotta oppilaiden tunnistettavuus ei vaarannu. Näitä etunimitietoja käsitellessään tutkijat näkevät oppilaan luokan ja koulun vain numerotunnisteena, joten oppilasta ei voi tunnistaa. Nimitiedot on syötetty arviointisivulle siten, että myöskään ulkopuoliset eivät voi tunnistaa luokkaa tai koulua.

Oppilaskysely ja tehtävät mittaavat edellä mainittujen taustatietojen lisäksi osaamista sekä oppilaiden asenteita koulua ja oppimista kohtaan. Vastaukset eivät tule opettajan tietoon eivätkä ne vaikuta esimerkiksi arvosanoihin. Kysymyksiin vastaaminen on vapaaehtoista. Jos oppilas ei halua vastata johonkin kysymykseen, sen voi jättää tyhjäksi. Jos oppilas haluaa keskeyttää tutkimuksen, ennen keskeyttämistä luovutettuja tietoja voidaan edelleen käyttää tutkimuksessa.

4.1.2 Muilta rekisteröidyiltä kerättävät henkilötiedot

Tutkimuksen toisessa vaiheessa seuranta-aineistonkeruuseen osallistuvien oppilaiden opettajia pyydetään vastaamaan lyhyeen kyselyyn eri opetusryhmien opettamista koskien. Tutkimukseen osallistuvien oppilaiden vanhemmilta ei kerätä suoraan henkilötietoja, vaan tieto koulutustaustasta saadaan tilastokeskuksen rekisteristä ja oppilailta kyselylomakkeella (ks. Luku 4.2).

4.2 Muualta kuin rekisteröidyltä itseltään kerättävät henkilötiedot ja niiden lähteet

4.2.1 Oppilaista kerättävät henkilötiedot ja niiden lähteet

Tutkimuksen ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa osallistuvista oppilaista kerätään taustatietoja Helsingin kaupungin ja/tai oppilaan koulun yhteyshenkilöltä, joka on rehtori tai muu yhteyshenkilöksi nimetty henkilökunnan jäsen, kuten koulusihteeri. Kerättäviä taustatietoja ovat oppilaan:

- nimi,
- oppijanumero,
- luokkatunnus,
- koulun nimi,
- tieto mahdollisesta oppilaskohtaisesta tuesta ja tuen paikasta (erityisopetus yleisopetuksen luokassa, pienryhmässä tai erityisluokassa). Tiedot tuesta kysytään numerokoodeja käyttäen. Diagnoositietojen tai muiden terveystiedoksi tulkittavien tietojen luovuttaminen estetään varoittamalla yhteyshenkilöä paljastamasta numeroinnin lisäksi mitään muita tietoja.
- tieto oppilaan arvosanoista
- oppilaan osoitetiedot kouluilta tai virallisista rekistereistä

Oppilasaineistoihin yhdistetään **ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa** kunta- ja koulutasoisia tilastotietoja virallisista rekistereistä (esim. Opetushallinnon tilastopalvelu, Opetushallitus ja Tilastokeskus). Lisäksi yhdeksäsluokkalaisten oppilaiden tietoihin yhdistetään tarvittaessa Opetushallitukselta pyydettäviä yhteisvalintarekisterin tietoja (oppilaan 9 lk. päättöarvosanat ja 2. asteen koulutukseen hakeutuminen).

Tutkimuksen toisessa vaiheessa oppilaista kerätään samoja rekisteritietoja kuin tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa.

4.2.2 Muista rekisteröidyistä kerättävät henkilötiedot ja niiden lähteet

Tutkimuksen ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa kerätään seuraavat suorat henkilötiedot:

- kaupungin sivistystoimen edustajan nimi- ja sähköpostiosoite
- Helsingin perusopetuksen koulujen rehtorien sekä tarvittaessa muiden koulun yhteyshenkilöiden nimi- ja sähköpostiosoite

Tutkimuskoulujen rehtorien sekä sivistystoimen edustajien nimet ja sähköpostiosoitteet saadaan koulujen ja kaupungin julkisilta verkkosivuilta. Koulun muun yhteyshenkilön nimi ja sähköpostiosoite saadaan tarvittaessa koulujen rehtorilta.

Tutkimuksen toisessa vaiheessa kerättäviin aineistoihin yhdistetään rekisteritietoja oppilaan asuinalueesta ja vanhempien koulutustaustasta.

Kaikkien kerättyjen tietojen asianmukaisesta turvallisuudesta ja luottamuksellisuudesta huolehditaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla.

5. Henkilötietojen siirrot ja luovuttaminen

Henkilötietojasi ei siirretä EU/ETA-maiden ulkopuolelle kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille.

6. Henkilötietojen suojaaminen

Henkilötietojasi suojataan käyttämällä asianmukaisia teknisiä ja organisatorisia suojatoimia. Suojaamme tietojasi teknisesti mm. virusturvalla, palomuurilla ja huolehtimalla säännöllisistä ohjelmistopäivityksistä.

Alaikäisten suoria henkilötietoja ja tuen tietoja kerätessä käytetään lisäsuojatoimena REDCap-työkalua, joka on tarkoitettu erityisesti henkilötietoja ja arkaluontoista tietoa sisältävien tutkimusaineistojen keräämiseen ja hallintaan.

Suoria henkilötietoja ja tuen tietoja säilytetään muusta aineistosta erillään molempien yliopistojen osalta tietoturvallisissa ympäristöissä. Tampereen yliopistossa niitä säilytetään tietoturvallisessa ryhmätallennustilassa (rajattu pääsyoikeus ja kaksivaiheinen tunnistautuminen) salatussa kansiossa. Jyväskylän yliopistossa näitä tietoja säilytetään vastaavassa ryhmätallennustilassa, jonne rajataan pääsyoikeus ja jossa henkilötietoja sisältävät tiedostot salataan erillisen salasanan taakse. Henkilötietojen siirto yliopistojen välillä tapahtuu Funet Filesenderin avulla. Tarvittavat aineistot lähetetään salasanasuojatussa kansiossa. Salasana luovutetaan kasvokkain vain henkilötietoja käsitteleville nimetyille tutkijoille.

Oppilaiden suoria henkilötietoja käsittelevät vain erikseen nimetyt tutkijat luodessaan oppilaskohtaisia tunnuksia. Tutkijat käyttävät aina pseudonymisoitua aineistoa, jota säilytetään kaksivaiheisen tunnistautumisen takana. Tutkimushenkilöstö on salassapitovelvollinen ja allekirjoittaa salassapitositoumuksen Helsingin kaupungille.

7. Henkilötietojen säilytysaika

Henkilötietojasi säilytetään tapauskohtaisesti tarpeelliseksi arvioitu aika. Säilytysaikaan vaikuttavat myös lainsäädännön vaatimukset. Noudatamme henkilötietojen säilytyksessä tiedonohjaussuunnitelmaamme (TOS) ja soveltuvaa lainsäädäntöä.

Henkilötietoja säilytetään tutkimuksen päättymiseen sekä tutkimuksesta seuraavien tieteellisten artikkelien julkaisemiseen saakka, kuitenkin enintään vuoden 2031 loppuun saakka. Tutkimuksen päättymisen jälkeen epäsuoria henkilötietoja sisältävä tutkimusrekisteri arkistoidaan koulu- ja luokka-astetasoisin tunnistetiedoin Helsingin kaupungin oppilaiden osaamisen ja asenteiden trendiseurannan jatkamiseksi. Koulutason tunnistetiedot säilytetään edelleen erillään muusta tutkimusaineistosta, ja tunnistetietoja käytetään vain mahdollisten uusien aineistojen yhdistämiseen.

8. Profilointi ja automaattinen päätöksenteko

Henkilötietojasi ei käytetä profilointiin tai automaattiseen päätöksentekoon.

9. Tietosuojaoikeudet ja niiden käyttäminen

Tietosuojalainsäädäntö takaa sinulle rekisteröitynä tiettyjä oikeuksia. Oikeudet riippuvat osittain henkilötietojen käsittelyn perusteesta. Tietyissä tapauksissa oikeuksiasi voidaan rajoittaa esimerkiksi lakisääteisen velvoitteemme vuoksi tai jos käsittely tapahtuu tieteellistä tutkimusta, tilastointia tai arkistointia varten. Jos oikeuksiasi on rajoitettu, toteutamme lainsäädännön edellyttämät asianmukaiset ja tarpeelliset suojatoimenpiteet. Sinulla on seuraavia tietosuojaoikeuksia, joita voit käyttää tekemällä sitä koskevan pyynnön.

Oikeus saada pääsy tietoihin

Sinulla on oikeus saada tietoa henkilötietojen käsittelystä ja tutustua itseäsi koskeviin henkilötietoihin.

Oikeus tietojen oikaisemiseen

Sinulla on oikeus pyytää virheellisten ja puutteellisten henkilötietojen oikaisua. Lisäksi sinulla on oikeus vaatia, että tarpeettomat henkilötiedot poistetaan.

Oikeus tietojen poistamiseen

Sinulla on tietyissä tilanteissa oikeus pyytää tietojesi poistamista (ns. oikeus tulla unohdetuksi).

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen

Sinulla voi olla oikeus rajoittaa henkilötietojen käsittelyä laissa säädetyissä tapauksissa. Rajoittamisoikeus voi tulla kyseeseen esimerkiksi, jos sinua koskevat henkilötiedot ovat

mielestäsi virheellisiä, niitä käsitellään lainvastaisesti tai olet vastustanut tietojesi käsittelyä.

Vastustamisoikeus

Sinulla on tietyissä tilanteissa oikeus henkilökohtaiseen, erityiseen tilanteeseesi perustuen vastustaa henkilötietojesi käsittelyä.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen.

Sinulla on tietyissä tilanteissa oikeus pyytää itse toimittamiesi henkilötietojen siirtoa järjestelmästä toiseen.

Oikeus olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi

Sinulla on oikeus olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, ja jolla on sinua koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa sinuun vastaavalla tavalla merkittävästi. Kieltoon on kuitenkin poikkeuksia.

Suostumuksen peruuttaminen

Mikäli henkilötietojesi käsittely perustuu suostumukseen, sinulla on milloin tahansa oikeus peruuttaa antamasi suostumus.

Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle

Sinulla on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle (Tietosuojavaltuutettu), jos henkilötietojesi käsittelyssä käsityksesi mukaan rikotaan tietosuojalainsäädäntöä.

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Vaihde: 029 56 66700
Faksi: 029 56 66735
Sähköposti: tietosuoja@om.fi